

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobců: a) M. K., b) R. F., c) nezletilý M. S. F., d) nezletilý L. F., e) nezletilý T. F., f) nezletilý M. F., g) nezletilá S. F., všichni bytem Č., Č. L., všichni zastoupeni Mgr. Filipem Schmidtem, advokátem se sídlem Oveňecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Statutární město Ústí nad Labem**, se sídlem Velká Hradební 2336/8, Ústí nad Labem, v řízení na ochranu před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 8. 2018, č. j. 15 A 118/2018 – 99,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 8. 2018, č. j. 15 A 118/2018 – 99, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení
- II. Žalobcům **se vrací** soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti ve výši 5 000 Kč. Uvedená částka bude vyplacena k rukám jejich zástupce advokáta Mgr. Filipa Schmidta do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

[1] Včas podanou kasační stížností napadli žalobci v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), jímž byla odmítnuta jejich žaloba na ochranu proti nezákonnému zásahu žalovaného. Zásah byl dle jejich tvrzení způsoben nečinností žalovaného ve vztahu k ochraně před jejich vystěhováním z ubytovny a při zajištění náhradního ubytování.

[2] Krajský soud při posouzení věci vyšel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 4. 2017, č. j. 1 Afs 4/2017 – 40, a na základě kritérií tam uvedených dospěl k závěru, že tvrzený zásah nemohl naplnit ze své podstaty a s ohledem na skutkové a právní okolnosti projednávané věci definiční znaky nezákonného zásahu. Žalobcům nesvědčí žádné veřejné subjektivní právo na zajištění adekvátního bydlení, natožpak, aby k zajištění tohoto práva žalobců byl povinen právě žalovaný. Mezi účastníky je nesporné, že žalobci byli ubytováni v ubytovně na adrese K., Ú., a to základě nájemní smlouvy uzavřené mezi nimi a paní L. A., provozovatelkou této ubytovny. Tato smlouva byla uzavřena na dobu určitou, a to ode dne 1. 1. 2018 do 30. 6. 2018. Z uvedeného vyplývá, že se jednalo o ryze soukromoprávní vztah pronajímatele a nájemce, založený smlouvou na dobu zcela jasně časově ohraničenou a definovanou. V nájemním vztahu nikterak nefiguroval žalovaný a navíc v záležitostech nájemních vztahů uzavřených na základě soukromoprávního titulu – nájemní smlouvy – zcela absentuje nějaké veřejné subjektivní právo, které by mohlo požívat případné soudní ochrany ve správním soudnictví. Bylo na pronajímatelce, s kým a za jakých podmínek uzavře nájemní smlouvu. Skutečnost, že v daném případě pronajímatelka neprodloužila smlouvu žalobcům, nelze klást k tíži žalovaného. Z žádného ustanovení zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích“), rovněž nevyplývá, že by žalovaný měl povinnost zajistit žalobcům uzavření nájemních smluv ke konkrétním nemovitostem na území města Ústí nad Labem, jak dovozovali, obzvláště za situace, kdy žalobci jsou občany jiného města, a to České Lípy. S ohledem na závěry usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, č. j. 7 As 155/2015 – 160, které jsou dle názoru soudu použitelné i pro tento případ, absentuje za výše popsanych okolností zásah žalovaného do práv žalobců a žalobci tak nejsou aktivně procesně legitimováni k podání návrhu. Soud proto žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

[3] Kasační stížnost podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) formálně z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Spornou otázkou je podle stěžovatelů 1) existence veřejného subjektivního práva na zajištění přiměřeného bydlení, 2) s tím související otázka určení povinného subjektu k zajištění uvedeného práva a 3) kvalifikace zásahu spočívající v nekonání. Stěžovatelé tvrdí, že město odmítlo aktivně řešit jejich situaci v důsledku uzavření jejich ubytovny a naopak ke vzniku této situace samo přispělo. Dále argumentují tím, že jim svědčí právo na zajištění přiměřeného bydlení podle čl. 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (dále jen „pakt“), které je na zákonné úrovni provedeno § 35 odst. 2 zákona o obcích. V části IV. kasační stížnosti tuto právní argumentaci podrobně rozvádějí; v části V. pak v obecné rovině dovozují, že město je subjektem povinným zajistit stěžovatelům přiměřené bydlení, a v části VI. (pod nadpisem „*Posouzení nezákonného zásahu*“) uvádějí s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu, z jakých důvodů je dle jejich názoru třeba nečinnost města při obstarání adekvátního bydlení pro stěžovatele posoudit jako nezákonný zásah. Stěžovatelé v textu kasační stížnosti také zdůrazňují svůj romský původ s tím, že právě z tohoto důvodu je pro ně obtížné získat komerční bydlení. Závěrem stěžovatelé navrhuji, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil.

[4] Ve vyjádření ke kasační stížnosti se žalovaný ztotožnil se závěry napadeného rozsudku a pouze poznamenal, že nesouhlasí s opakovanou tezí stěžovatelů, podle níž se

pokračování

lze na bázi nejrůznějších nadnárodních právních úprav domáhat poskytnutí náhradního bydlení. Už vůbec se nelze ztotožnit s tím, že jádrem tohoto práva je zajištění přiměřeného náhradního bydlení v případě, že dotčené osobě hrozí akutně bezdomovectví. Mimo to si žalovaný není vědom toho, že by žalobcům skutečně bezdomovectví hrozilo, naopak je mu známa informace, že se odstěhovali do jiného města. Žalovaný též nemůže souhlasit ani s tvrzením, v případě, že by stěžovatelům skutečně svědčilo veřejné subjektivní právo na zajištění přiměřeného bydlení, že by odpovídající povinnost měla dopadat právě na něj. Podotýká k tomu, že všichni stěžovatelé mají trvalý pobyt mimo město Ústí nad Labem, pokud by na někoho měla v souvislosti s jejich bydlením dopadnout povinnost, jen stěží by to mohl být žalovaný. To platí i s ohledem na mezinárodně právní dokumenty, kterých se stěžovatelé tak vehementně dovolávají a které svým obsahem deklarují práva a povinnosti na státní, nikoliv obecní úrovni. Za zcela scestný a absurdně absolutistický pak považuje žalovaný výklad § 35 odst. 2 zákona o obcích, provedený stěžovateli. Závěrem žalovaný poukazuje i na nesprávně uvedený důvod kasační stížnosti a navrhuje její zamítnutí.

[5] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu uplatněného stížnostního bodu a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Stěžovatelé sice jako důvod kasační stížnosti označili nesprávné posouzení právní otázky soudem, tedy důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., z obsahu podání je však zřejmé, že jejich námitky směřují proti závěrům krajského soudu o nedostatku podmínek řízení, jenž byl důvodem pro odmítnutí žaloby, tedy k důvodu uvedenému v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[6] Z obsahu žaloby Nejvyšší správní soud ověřil, že k dotčení veřejného subjektivního práva uplatnili stěžovatelé prakticky stejnou argumentaci jako v kasační stížnosti již v řízení před krajským soudem. S přihlédnutím k této skutečnosti pak Nejvyšší správní soud posuzoval zákonnost napadeného usnesení. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem v tom, že první klíčovou otázkou pro rozhodnutí ve věci je posouzení aktivní procesní legitimace stěžovatelů, konkrétně otázka plausibility jejich tvrzení o zkrácení na právech nečinností žalovaného. V souvislosti s tím hodnotí jako správný poukaz krajského soudu na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, č. j. 2 As 155/2015 – 160, v němž bylo stanoveno, že „*pokud je zjevné a nepochybné, že jednání popsané v žalobě nemůže být vzhledem ke své povaze, povaze jeho původce či jiným okolnostem zásahem ve smyslu legislativní zkratky zakotvené v § 82 s. ř. s., i kdyby tvrzení žalobce byla pravdivá, musí být taková žaloba odmítnuta podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jelikož chybí podmínka řízení spočívající v přípustitelném (plausibilním) tvrzení nezákonného zásahu.*“

[7] Ačkoliv krajský soud správně určil premisu pro své další úvahy na dané téma, se způsobem, jakým se s položenou otázkou vypořádal, se již Nejvyšší správní soud ztotožnit nemůže. Soud především zcela pominul velmi rozsáhlou argumentaci stěžovatelů ohledně jejich tvrzení, že mají veřejné subjektivní právo na zajištění náhradního bydlení, které se odvíjí od mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, a od ustanovení § 35 odst. 2 zákona o obcích, jež je dle názoru stěžovatelů nutno vyložit v souladu s těmito mezinárodními závazky. Na podporu svého názoru přitom stěžovatelé odkazovali i na konkrétní judikaturu Ústavního soudu, která dle jejich názoru na věc rovněž dopadá. Není tedy zřejmé, proč tuto argumentaci považoval krajský soud za mylnou, lichou či vyvrácenou. V této souvislosti soud pouze uvedl, že z žádného ustanovení zákona o obcích

nevyplývá, že by měl žalovaný povinnost zajistit žalobcům uzavření nájemních smluv ke konkrétním nemovitostem na území města Ústí nad Labem, obzvláště za situace, kdy žalobci jsou „občany“ města Česká Lípa, aniž by však provedl podrobnější výklad výše uvedeného ustanovení ve všech jeho souvislostech, aniž by vyzval stěžovatele k doplnění žalobních tvrzení k dílčí otázce pasivní procesní i věcné legitimace žalovaného (kterou stěžovatelé ve své žalobě na rozdíl od otázky veřejného subjektivního práva jen v krátkosti odbyli) a aniž by současně reflektoval skutečnost, že náhradní bydlení měl dle názoru stěžovatelů žalovaný zajistit spíše z vlastních zdrojů (viz pasáž žaloby „Bytová politika žalovaného“), nikoliv prostřednictvím soukromníků, a že dle nich je nutno spatřovat nezákonný zásah mimo jiného i v tom, že podmínky pro uspokojování bytových potřeb obyvatel sociálně vyloučených lokalit nevytvořil. V tom se stěžovatelé opírali o nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17. Vzhledem k výše uvedeným vadám lze napadené usnesení v souhrnu hodnotit jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[8] Za této situace tedy nemá Nejvyšší správní soud splněny podmínky k tomu, aby se ke sporné otázce vyjádřil sám. Napadené usnesení proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm soud s ohledem na ustanovení § 110 odst. 4 s. ř. s. znovu posoudí otázku aktivní procesní legitimace stěžovatelů, vypořádá jejich argumentaci k otázce dotčení jejich veřejného subjektivního práva na zajištění náhradního bydlení, kterou uplatnili v žalobě, a vyjádří se i k potenciálnímu dopadu nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17, na projednávanou věc. V případě, že by soud dospěl k závěru, že takovéto veřejné subjektivní právo stěžovatelé mají (což však Nejvyšší správní soud v žádném případě nepředjímá), bylo by následně třeba vyzvat stěžovatele k doplnění žalobního tvrzení ohledně pasivní legitimace žalovaného, tedy proč jsou toho názoru, že právě on je povinen takové bydlení zajistit, ač stěžovatelé mají trvalé bydliště v jiném městě. V souvislosti s tím by pak bylo třeba doplnit též skutková zjištění ohledně jejich současného bydliště, respektive bydliště za dobu od skončení nájemní smlouvy v ubytovně K., Ú. do dne jednání či rozhodnutí soudu. Teprve poté bude možno o žalobě kvalifikovaně znovu rozhodnout.

[9] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

[10] Podle § 10 odst. 1, věty první zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), *soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen.* Dále dle § 10 odst. 2 zákona o soudních poplatcích platí, že *soud vrátí poplatek z účtu soudu i tomu, kdo jej zaplatil na základě nesprávné výzvy soudu nebo na základě nesprávného rozhodnutí soudu, kterým mu byla tato povinnost uložena.* Nejvyšší správní soud v rámci přípravných procesních úkonů stěžovatele usnesením ze dne 26. 9. 2018, č. j. 3 As 90/2018 – 15, vyzval k úhradě soudního poplatku za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč. Následně ovšem bylo po obdržení soudního spisu krajského soudu zjištěno, že krajský soud stěžovatelům usnesením ze dne 11. 7. 2018, č. j. 40 A 7/2018 – 75, přiznal osvobození od soudního poplatku v plném rozsahu. Z § 36 odst. 3, věty poslední, s. ř. s. vyplývá, že *přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.* Stěžovatelé proto nebyli povinni hradit na základě výzvy tohoto soudu soudní poplatek za kasační stížnost, přesto tak však učinili. S ohledem na uvedené rozhodl Nejvyšší správní soud výrokem II.

pokračování

tohoto rozsudku o vrácení zaplaceného soudního poplatku k rukám zástupce stěžovatelů. Lhůta k vrácení soudního poplatku vyplývá z § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích, dle kterého je-li soud povinen vrátit již zaplacený poplatek nebo přeplatek na poplatek, učiní tak ve lhůtě do 30 dnů od právní moci rozhodnutí, kterým o vrácení rozhodl.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 22. května 2020

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu